

EVROPA A SVĚT ZA PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY (1915-1917)

leden 1915 - Do konce měsíce byla turecká vojska vytlačena z většiny iránského Ázerbajdžánu a v únoru 1915 ztroskotala i iránská ofenzíva proti *Suezskému průplavu*.

4. 2. 1915 - Německo vyhlásilo všechny britské vody za válečné pásmo. 22. 2. 1915 byla vyhlášena ponorková válka Velké Británie s rozkazem potápět i všechny britské obchodní a osobní lodě.

20. 2.-18. 3. 1915 - Britsko-francouzský námořní útok úžinou *Dardanely* na *Istanbul*, *dardanelská operace*. Spojenci utrpěli těžké ztráty.

22. 3. 1915 - Ruská armáda na východní frontě dobyla *Přemyšl*. Nepodařilo se ale tento úspěch rozvinout.

22. 4.-25. 5. 1915 - *Druhá bitva u Ypres*. Německý pokus dobýt *Dunkerque* ztroskotat. 22. 4. Němci poprvé použili bojové chemické látky (chlór), zakázané *haagskou konvencí* z let 1899 a 1907.

duben 1915-leden 1916 - Britsko-francouzský pokus o postup k *Istanbulu* po souši. Začal vyloděním na *Gallipolském poloostrově*. Útočné operace končily opakovaně neúspěšně, a tak po velkých ztrátách byly britsko-francouzské jednotky evakuovány. V jejich řadách bojovali hlavně Australané, Novozélandané a indické a koloniální africké oddíly.

1.-3. 5. 1915 - Německá a rakouská vojska v bitvě u *Gorlice* v *Haliči* prolomila ruskou frontu. 3. 6. 1915 se zmocnila *Přemyšle* a 22. 6. 1915 *Lvova*. Do konce června 1915 byli Rusové vytlačeni takřka z celé *Haliče* a *Bukoviny*.

7. 5. 1915 - Německá ponorka potopila britský pamík *Lusitania* s větším počtem civilistů na palubě.

9. 5.-23. 7. 1915 - Francouzská ofenzíva u *Arrasu* zatlačila německé pozice, ale nedosáhla průlomu německé fronty. Stejně dopadly i podzimní útoky v *Champagne* a u *Arrasu*.

23. 5. 1915 - Itálie vyhlásila válku Rakousku-Uhersku a 28. 8. 1916 i Německu.

23. 6. 1915-16. 3. 1916 - Prvních pět rakousko-italských bitev na *Soči*. Žádná z těchto rakouských ofenzív nedosáhla většího úspěchu.

1. 7. 1915 - Na východní frontě byla zahájena rozsáhlá německo-rakouská ofenzíva od *Baltu* až k *Sanu*. Na severu útok směrem k *Dvině*, 5. 8. 1915 padla *Varšava* a 18. 8. 1915 *Vilnius*. Na jihu útok směrem na *Ivangorod*. Ofenzíva byla zastavena 6.-19. 9. 1915 ruským útokem u *Tarnopolu*. Fronta se stabilizovala a přešlo se k zákopové válce.

9. 7. 1915 - Kapitulace německých vojsk v *Německé jihozápadní Africe*.

léto 1915-červenec 1916 - Rozsáhlá ofenzíva ruských vojsk na kavkazské a arménské frontě. V létě 1916 Rusové dobyli téměř celou tureckou *Arménii*.

6. 9. 1915 - Podepsáním německo-bulharské a německo-turecké smlouvy vznikl *Čtyřspolek* (Německo, Rakousko-Uhersko, Turecko, Bulharsko).

7. 9. 1915 - Rakouská armáda zaútočila na Srbsko ze severu (přes *Dunaj* a *Sávu*) a současně jej armáda německá napadla ze západu (přes *Drinu*).

21. 9. 1915 - Mobilizace bulharské armády, 23. 9. 1915 mobilizace řecké armády.

4. 10. 1915 - Vylodění francouzského expedičního sboru v řecké *Soluni*. Řecká vláda proti němu protestovala, ale vojensky nezasáhla.

9. 10. 1915 - Němci se zmocnili *Bělehradu*, srbské vojsko ustoupilo na jih. 13. 10. 1915 vyhlásilo Bulharsko Srbsku válku a přidalo se k německému postupu z východu. 31. 10. 1915 německá armáda dobyla *Kragujevac* a 5. 11. 1915 bulharská armáda *Niš*. Srbské vojsko muselo za velkých ztrát ustupovat homatým terénem do Albánie.

11. 10. 1915 - Bulharsko vstoupilo do války po boku *ústředních mocností*.

říjen 1915 - Japonská vojska bez boje obsadila německé kolonie *Mariánské ostrovy* a *Marshallovy ostrovy* v *Tichém oceánu*.

24. 11. 1915 - Bitva na *Kosově poli* se stala poslední bitvou na srbské půdě.

podzim 1915 - Poté, co němečtí agenti v Íránu podnítily povstání jihoiránských kmenů, turecká vojska začala postupovat.

prosinec 1915-leden 1916 - Rakouská ofenzíva proti Čemé Hoře, následoval rychlý postup a poté, co Rakusané dobyli hlavní město *Cetyně*, čemohorský král *Nikola I.* kapituloval a Čemá Hora byla okupována Rakouskem-Uherskem.

leden-únor 1916 - Tažení rakousko-uherského a bulharského vojska do Albánie.

21. 2.-září 1916 - *Bitva o Verdun*. 25. 2. dobyla německá vojska *Douaumont*, 2. 6. pevnost *Vaux*.

29. 2. 1916 - Německá ponorková válka byla znovu zostřena.

únor 1916 - Kapitulace německé koloniální správy a vojska v *Kamerunu*. Boje se zde vedly již od září 1914.

18. 3. 1916 - Rusové na východě zahájili ofenzívu v prostoru *Daugavpils* na francouzskou žádost, aby se zmírnil německý tlak u *Verdunu*.

15. 5.-8. 6. 1916 - Rakouská ofenzíva proti Itálii v *jižním Tyrolsku*. Počátečný úspěch nemohli Rakusané plně

rozvinout, protože Rusové zahájili protiofenzívu na východní frontě a Rakousko-Uhersko muselo na východní frontu přesunout vojska.

3. 5. 1916 - Německá a bulharská vojska překročila bulharsko-řecké a bulharsko-srbské hranice. Řecká vláda uvažovala o přistoupení k *Ústředním mocnostem*, ale po nátlaku *Dohody* to neudělala.

31. 5.-1. 6. 1916 - Bitva německého a britského válečného námořnictva ve *Skagerraku* (známá i jako bitva u *Jutska*). Britové zde ztratili více lodí, ale přesto zaznamenali úspěch, protože od této doby již německá flotila nevyplula na širé moře.

4. 6. 1916 - Zahájen nový ruský útok na východní frontě pro odlehčení německého tlaku u *Verdunu*. Ruská vojska do poloviny prosince obsadila *Bukovinu* a část *Východní Haliče*.

24. 6.-listopad 1916 - Britsko-francouzská ofenzíva na *řece Sommě*. Výsledkem bitvy nebyl průlom německých pozic, ale jejich zatlačení v šíři 40 km do hloubky 15-20 km za cenu ztrát 1,3 miliónu vojáků na obou stranách.

4. 8. 1916-18. 9. 1917 - Šestá až jedenáctá bitva na *Soči*. Všechny tyto italské pokusy o průlom k Terstu skončily neúspěchy.

28. 8. 1916 - Rumunská armáda zahájila postup na *Severníhradsko*, ale již v září ji Němci začali vytlačovat a 25. 11. 1916 spolu s Bulhary zahájili mohutný útok přes *Dunaj* do Rumunska. 6. 12. 1916 dobyli *Bukurešť* a většina rumunského území byla v německých rukou.

15. 9. 1916 - Britové poprvé nasadili tanky na západní frontě.

září 1916 - Území *Německé východní Afriky* bylo obsazeno spojeneckými vojsky. Německé koloniální vojsko se stáhlo hluboko do vnitrozemí, kde pokračovalo v menších vojenských akcích až do kapitulace 14. 11. 1918.

říjen-prosinec 1916 - Francouzská protiofenzíva u *Verdunu*. Na přelomu října a listopadu získali Francouzi zpět *Douaumont* i *Vaux*.

podzim 1916 - Ofenzíva britského vojska z oblasti *Suezského průplavu*, turecká vojska zatlačena k jižní hranici *Palestíny*.

21. 11. 1916 - Zemřel rakouský císař *František Josef I.* Jeho nástupcem se stal *Karel I.*, poslední habsburský panovník.

1. 2. 1917 - Německo vyhlásilo neomezenou ponorkovou válku. Nedokázala zlomit spojencům vaz, protiponorkové zbraně a taktika v té době již snížily účinnost ponorek.

22. 2. 1917 - Únorová revoluce v Rusku.

2. 3. 1917 - Ruský car *Mikuláš II.* abdikoval svým jménem i jménem svého syna ve prospěch velkoknížete *Michala*, který abdikoval o den později 3. 3. 1917.

15.-20. 3. 1917 - Ústup německých vojsk z prostoru *Novyons* na *Siegfriedovu linii*, spojující *Arras* a *Soissons*, aby zkrátily západní frontu.

21. 3. 1917 - Začátek německé ofenzívy v prostoru *Arras-St. Quentin*, které se podařilo prolomit spojeneckou frontu na styku britských a francouzských vojsk.

2. 4.-20. 5. 1917 - Britská ofenzíva u *Arrasu* nedosáhla prolomení německých pozic.

6. 4. 1917 - USA vyhlásily válku Německu a 7. 12. 1917 i Rakousku-Uhersku.

16.-20. 4. 1917 - Francouzská ofenzíva v *Champagne*. Ztroskotala po dobytí jižních úbočí *Chemin des Dames*.

30. 6. 1917 - Pokus ruského generála *Brusilova* o ofenzívu v *Haliči*. Po počátečních úspěších ztroskotala. 19. 7. 1917 zahájili Němci a Rakusané protiútok, který frontu vrátil na výchozí pozici před ruským útokem.

červen 1917 - Do Francie dorazil první kontingent amerických vojáků pod velením generála *Pershinga*. Do konce 1917 zde již bylo 250.000 Američanů.

21. 7. 1917 - V Rusku ustanovena nová *Prozatímní vláda* v čele s *Kerenským*.

31. 7.-listopad 1917 - Britská ofenzíva ve *Flandrech*. Průlom německé fronty se nezdařil.

1.-5. 9. 1917 - Německá ofenzíva v *Rižském zálivu* na východní frontě. Ruské velení stáhlo značné síly z fronty do boje proti bolševikům, a tak německá vojska postoupila k přístupům na *Petrohrad*, dobyla *Rigu* a obsadila ostrovy v *Rižském zálivu*.

24. 9.-27. 10. 1917 - *Dvanáctá bitva* na *Soči*. Německo-rakouská armáda prolomila italskou frontu u *Caporetta*, italská vojska ustupovala v panice a fronta se stabilizovala až na *Piavě* díky pomoci francouzského expedičního sboru. Na *Piavě* se fronta stabilizovala až do podzimu 1918.

podzim 1917 - Ofenzíva britské armády z Egypta proti Turecku za podpory středomořské flotily. Postup podél pobřeží.

24. 10. 1917 - Počátek ozbrojeného povstání proti *Prozatímní vládě* v Rusku. *Velká říjnová socialistická revoluce* v Rusku.

20. 11. 1917 - Britové nasadili 300 tanků u *Cambrai* a s jejich pomocí dokázali prolomit německou frontu.